

Megoldó kulcs

1. A feladat az ókori Athéni demokráciával foglalkozik. Saját tudásod alapján egészítsd ki a kleiszthenészi reformok eredményét bemutató ábrát! (3 pont) (elemenként 0,5 pont)

A	Ekklészia
B	Bulé
C	10
D	Arkhón
E	Phülé
F	Tengerpart

2. Válaszolj a kérdésekre a térképvázlat segítségével! (4 pont)

- a) Hadrianopolis
- b) Hunok, Attila
- c) Catalaunum, 451
- d) Romulus Augustulus, 476
- e) Angolok és szászok

3. Az alábbi állítások Szent László és Könyves Kálmán törvénykezésére vonatkoznak. A források és saját tudásod segítségével írd az állítások elé a megfelelő nagybetűt! Minden betűjelet csak egyszer használhatsz fel! (5 pont)

- a) **A** Könyves Kálmán törvényeiben erélyesen védte a magántulajdont, mely törvények enyhítettek a szent lászlói szigoron.

- b) **D**Lászlót Könyves Kálmán uralkodása alatt avatták szenté, míg Szent László idején avatták szenté I. István királyunkat.
- c) **E**Szent László törvénybe iktatta, hogy a Szent István által adományozott birtok fiú örökös hiányában visszaszáll a királyra, melyet Kálmán eltörölt.
- d) **C** Könyves Kálmán már törvényeiben tiltotta a kóborlók befogadását, míg a lesüllyedt szabadok fosztogatásának problémája Lászlónál nem volt jelen.
- e) **B**Szent László nem iktatta törvénybe a papi nőtlenség betartását, Könyves Kálmán már lehetővé tette az ártatlanság bebizonyítását.

4. Az alábbi feladat az Aranybullával kapcsolatos. A források elolvasása után, felhasználva saját tudásodat is, válaszolj a kérdésekre! (4 pont)

- a) Mit tilt az első forrás? (1 pont)

Bírói eljárás nélkül senkit nem büntethetnek meg, ítélnének el

- b) Melyik két fontos nemesi előjogról rendelkezik a második és a harmadik forrás? (1 pont, elemenként 0,5 pont)

nemesi adómentesség, hadkötelezettség csak védelem esetén

- c) Kik ellen irányul a negyedik és az ötödik forrás? (1 pont, elemenként 0,5 pont)

külföldiek, zsidók

- d) Mi az ellenállási záradék? (1 pont)

a törvényszegő királlyal szemben felléphettek (bárok és püspökök)

5. A következő feladat az investitúra háború részleteire vonatkozik. A források és saját ismereteid alapján válaszolj a kérdésekre! (3 pont)

a) Mi az investitúrajog? (0,5 pont)

Az egyházi méltóságok beiktatásának joga.

b) A korábbiakhoz képest milyen új jogokat követel magának a pápaság a Dictatus Papae-ban? (1 pont)

Az egyházi méltóságok kinevezésének kizárólagos joga, a császárokat megfoszthatja méltóságuktól.

c) Mikor adják ki az investitúra háborút lezáró Wormsi Konkordátumot? (0,5 pont)

1122

d) Milyen kompromisszum fogalmazódik meg? (1 pont)

Az investitúra-jogot a császár és a pápa közösen gyakorolja. A pápa az egyházi hierarchiába, míg a császár a világi hivatalba iktatja be jelképesen a püspököket.

6. A feladatban a forrás és saját tudásod alapján válaszolj a magyarországi reneszánsz korára vonatkozó kérdésekre! (3 pont)

a) Melyik országból indult a reneszánsz? Mi a jelentése és melyik kultúra felidézésére épített?

Észak-Itália, Firenze (egyik elég a 0,5 pontért)

Újjászületés (0,5 pont)

b) Melyik uralkodónk és uralkodónőnknek volt köszönhető ez a korstílus elterjedése?

Hunyadi Mátyás, Beatrix (0,5 pont fejenként)

c) Mire utal a forrás? Kik írhatták ezeket?

Corvinák (1 pont), Antonio Bonfini, Galeotto Marzio (egyik elégséges az 1 pontért)

7. Saját ismereteid alapján egészítsd ki a Magyarország három részre szakadásával kapcsolatos forrásrészletet! (4 pont, elemenként 0,5 pont)

„Az elmúlt években Allah kegyelmével és győzedelmes kardom segítségével meghódítottam Magyarországot és fővárosát, Budát. Akkor Magyarország királyságát Szapolyai János/Jánoskirály-ra/re ruháztam, aki adófizetésre-ra/re kötelezte magát érte. Halála után pedig országát fiának ajándékoztam. A szomszédos uralkodó, Habsburg Ferdinánd/ Ferdinánd is szeretett volna azonban király lenni, ezért testvérének, V. Károly/Károly- nak/nek szövetségével óriási hadat gyűjtött össze. Ezekkel bejött, és hatalmat szerzett magának Magyarországon, s ostrom alá vette Buda városát. Én ekkor hős vezéremet, Mehmed pasát Buda felé küldtem. Célom tulajdonképpen az volt, hogy Budát az iszlám egyik házává tegyem, és Magyarországot birtokomba vegyem. Szapolyai János /János király fiát, ki Budában volt, megajándékoztam Erdély bánságával, Magyarországot pedig az Oszmán Birodalomhoz csatoltam.”

/Szulejmán (szultán) győzelmi jelentéséből, 1541/

8. A feladat az angol polgári forradalomhoz kapcsolódik. Döntsd el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Írj X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! (5 pont) (Elemenként 0,5 pont.)

	Állítások	IGAZ	HAMIS
a)	Az első angol újságok Cromwell idején jelentek meg, melyekben feltűnnek Európa országainak és a harmincéves háború korának kiemelkedő személyiségei is.		X
b)	Az angol polgári forradalom a Bocskai-felkeléssel egy időben zajlott.		X
c)	I. Jakab és I. Károly által üldözött puritánok Észak-Amerikába vándoroltak. Az angol gyarmatokra induló első hajó, a Mayflower 1653-ban indult útnak.	X	
d)	Jövedelmei érdekében I. Károly monopóliumok árulásába kezdett.	X	
e)	II. Károly 1689-ban kiadta a Jogok Törvényét.		X
f)	Cromwell hatalmát a királypártiak mellett a John Lilburne vezette csoport, a levellerek is fenyegették.	X	
g)	A presbiteriánusok elsősorban független egyházközösséget követeltek.		X
h)	Az 1651-es hajózási törvény értelmében a külföldi kereskedők csak nagyon magas vámokkal vihették be áruikat a Brit-szigetre.		X
i)	Az angol-ír ellentét a 10. századra vezethető vissza.		X
j)	Cromwell a harmincéves háború idején szerezte meg a hatalmat.	X	

9. Saját tudásod és a mellékelt források felhasználásával válaszold meg a Rákóczi-szabadságharcot érintő kérdéseket! (4pont)

- a) Spanyol örökösödési háború, Északi háború (elemenként 0,5 pont)
- b) magyar, szász, székely (1 pont; 2 helyes válasz esetén 0,5 pont)
- c) kísérlet az abszolutizmusra, az országgyűlés hanyagolása (1pont)
- d) Rodostó (1 pont)

10. A feladat a nagy földrajzi felfedezések korára vonatkozik. A források és saját tudásod segítségével válaszold meg az alábbi kérdéseket! (4 pont)

- a.) Milyen változás ment végbe a kereskedelem rendszerében a nagy földrajzi felfedezések után?

A hangsúly a Földközi-tengerről (levantei kereskedelmi útvonalról) az Atlanti-óceánra helyeződött (0,5 pont). Amerika és Afrika bekapcsolódásával kialakult a világkereskedelem. (0,5 pont)

- b.) Európában új gazdasági felosztás jött létre. Mi ennek a lényege illetve megnevezése?

kontinentális munkamegosztás (0,5 pont), Nyugat-Európa iparcikkeket, Kelet-Európa mezőgazdasági termékeket állít elő (0,5 pont)

- c.) Milyen új árutermelési forma jön létre? Melyik iparágban figyelhető meg először?

manufaktúra(0,5pont), textiliparban (0,5pont)

- d.) Ismerd fel a következő fogalmakat!

Az árszínvonal ugrásszerű emelkedése Európában a 16-17. században. A felfedezések után nagy tömegű nemesfém áramlott Európába. Az olcsó arany és ezüst beözönlése csökkentette a nemesfém pénz vásárlóerejét, és növelte az áruk árát 200-300%-kal. ...**árforradalom**.....

Az a folyamat, amelyben a kisárutermelő parasztokat és kézműveseket a termeléshez, létfenntartáshoz szükséges eszközeitől megfosztják. Ezzel párhuzamosan mások kezében felhalmozódik ez a termelőeszköz vagy az annak megvásárlásához szükséges pénzösszeg.

...**eredeti tőkefelhalmozás**.....

11. A megadott adatok és saját tudásod segítségével töltsd ki az alábbi táblázatot. (5 pont) (Elemenként 0,5 pont)

Helyszín	Esemény megnevezése	Esemény sorszáma
Nemzeti Múzeum	Nagygyűlés, a Nemzeti Dal felolvasása	3
Nemzeti Színház	A Bánk Bán díszelőadása	5
Pilvax kávéház	A pesti ifjúság megkezdte gyülekezését	1
Landerer és Heckenast nyomdája	Az egyik írógép lefoglalása, a 12 pont és a Nemzeti Dal kinyomtatása	2
Budai börtön	Táncsics Mihály kiszabadítása	4

1. A Frank Birodalom egysége (rövid)

Feladatmegértés	A Karoling Birodalom kialakulásával, fénykorával és felbomlásával foglalkozik. Helyes következtetéseket von le a forrásokból.	4
Tájékozódás térben és időben	A Karoling Birodalom, Verdun, Észak-Nyugat-Európa, a 843-as birodalmi határok ismerete. 732-es (poitiersi győzelem), 800-as (Nagy Károly császárrá koronázása) és a 843-as évszámok helyes használata (I. Jámber Lajos király halála, akinek fiai a verduni szerződésben felosztják maguk között a Frank Birodalmat. II. Kopasz Károly kapja Franciaországot, Német Lajos Németországot, I. Lothár pedig Elzászt, Lotaringiát, Németalföldet és Észak-Itáliát).	4
Szaknyelv alkalmazása	Használja: pl. állam, birodalom, hadsereg, császár; illetve helyesen alkalmazza a szakkifejezéseket: pl. karoling, gróf, grófság, római katolikus egyház, majordomus.	4
Források alkalmazása	Leírja, hogy a Frank Birodalom fénykora egyértelműen Nagy Károly személyéhez köthető. Rögzíti, hogy Kis Pippin és Nagy Károly királyi, ill. császári címét az egyház szentesíti, s utal a római katolikus egyház szerepére a kora középkor politikai életében. Rögzíti a Birodalom legnagyobb kiterjedését, valamint Nagy Károly címeit, és megállapítja, hogy az uralkodó lényegében helyreállítja, sőt kibővíti a Nyugat-római Birodalmat.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Megállapítja, hogy a Meroving uralom a VI-VII. században véres belharcokba torkolt, s utal arra, hogy a rendteremtés a Karoling majordomusok feladata lett. Ismerteti, hogy a frankok katonai fölénybe kerültek környezetükkel szemben (páncélos lovasság), s utal sikeres védekező harcaikra (Martell Károly az arabokat állítja meg Poitiersnél 732-ben), majd folyamatos hódításaikra (Kis Pippin, Nagy Károly). Rögzíti, hogy az óriásira duzzadt Birodalom irányítását és védelmét Nagy Károly, a tőle függő grófságok és örögrófságok rendszerére építette. Majd kifejti, hogy a Birodalom fénykora Nagy Károly személyére, tehetségére épült, ezért szétesése a császár utódai alatt az önállósodó vezetők egyre növekvő hatalma miatt következett be.	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	2
Összpontszám	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

2. Angol és francia rendiség kialakulása (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák az angol és a francia rendi államról ír. Elemzi a kettő közötti hasonlóságokat és különbségeket.	8
Tájékozódás térben és időben	Nyugat-Európa, Anglia, Franciaország. 1215. Magna Charta, 1295. Mintaparlament, 1302. Párizs: általános rendi gyűlés,	4
Szaknyelv alkalmazása	Helyesen alkalmazza az alábbi fogalmakat, szakkifejezéseket: rendiség, rendek, Magna Charta, szabadságjogok, parlament, rendi gyűlés.	6
Források használata	A diák használja a forrásokat, értelmezi őket. A két ábra felhasználásával bemutatja az angol parlament és a francia rendi gyűlés felépítést. A szöveges forrást felhasználva leírja az angol parlamentben való részvétel működését.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Nyugat-Európában a XII. században kezdett el kialakulni a rendiség, először Angliában, majd Franciaországban. Leírja a diák a rendi monarchia definícióját (az az államforma, amelyben az uralkodó és a rendek közösen gyakorolják a hatalmat), illetve elemzi a parlament és a rendi gyűlés működését, felépítését (hány kamarás, kik vesznek részt benne). Emellett kifejti, hogy a rendeknek kellett jóváhagyni minden új adót, illetve dönthettek a katonailjárásról is. Kitér a két állam közti különbségekre: <ul style="list-style-type: none"> • Angol parlament kétkamarás (Lordok Háza, Közösségek Háza), míg a francia rendi gyűlés egykamarás • Franciaországban voltak tartományi gyűlések • Angol parlament folyamatosan ülésezett (kisebb megszakításokkal), míg a francia rendi gyűlést a király hívta össze alkalmanként • Francia rendi gyűlésben mindhárom rend (nemesség, papság, harmadik rend) 1-1 szavazattal rendelkezik A diák leírja, hogy a két rendszer közötti különbségek oka alapvetően az, hogy Angliában a rendek kényszerítették ki a parlament összehívását, (amely főként az ő érdekeiknek megfelelően működött), addig Franciaországban a király hatalma sokkal meghatározóbb volt.	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

3. Oszmán Birodalom (rövid)

Feladatmegértés	A diák alapvetően az Oszmán Birodalom gyors és sikeres hódításainak az okairól ír, és nem a hódítás állomásairól.	4
Tájékozódás térben és időben	A diák elhelyezi a történelmi eseményeket térben és időben. Rögzíti, hogy az Oszmán Birodalom Kis-Ázsiából indult ki a XIII. század végén; a hódítások színterei: Balkán, Kis-Ázsia, a XIV. és XV. század folyamán.	4
Szaknyelv alkalmazása	Helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó fogalmakat: dzsihád, devsirme, janicsár, szpáhi, defterdár, rája, haradzs, szultán, arab feudalizmus, dzsizje stb.	4
Források alkalmazása	A diák válaszába beépíti a forrásokban található információkat és következtetéseket von le belőlük. Az ábra alapján rávilágít arra, hogy a meghódított területek lakossága rengeteg adót fizetett az Oszmán Birodalom adószedőinek, a defterdároknak, amit a legkönnyebben úgy tudtak elkerülni, ha áttértek az iszlám vallásra, ezzel is segítve a gyors integrációt. Ír a központosított hadsereg jelentőségéről, kiemelve a forrás alapján a janicsárokat, akik az oszmán had gerincét adták. Megállapítja, hogy a balkáni népek megosztottsága is segítette az előrenyomulást, Bizánc gyengeségét és a többi európai nagyhatalom érdektelenségét is megemlíti.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	A diák feltárja az Oszmán Birodalom sikeres előretörésének az okait, és nem a hódítások állomásairól ír. Rögzíti, hogy az Oszmán Birodalom egy központosított államszervezet, élén a szultánnal, aki despotikus vezető, mindenki tőle függ. Leírja, hogy a Birodalom a folyamatos hódításból tartotta fenn magát, extenzív politikát folytatott. Említi, hogy a központosított hadsereg létszámfölénnyel rendelkezett a többi sereggel szemben; az állandó tömeghadseregnek jól elkülönülő részei voltak (janicsárok, szpáhik) és ezeket jól összehangolták, először használták tömegesen a kor új fegyvertípusait (pl. ágyú, muskéta). Rögzíti, hogy a hadsereg fenntartására fordították a meghódított népektől és más vallásúaktól beszedett számos adófajtát (pl. devsirme, haradzs, dzsizje), emiatt vallásilag türelmesek voltak. Írja, hogy a balkáni megosztottság, a folyamatos szláv harcok megkönnyítették az oszmánok dolgát, illetve Bizánc is túl gyenge volt ahhoz, hogy feltartóztassa őket. Megemlíti, hogy a dzsihád nevében hódítottak, vallási tartalommal magyarázták a folyamatos háborúkat. Bemutatja, hogy az elfoglalt területeken a politikai-katonai vezetőréteget integrálták és iszlamizálták, ezen túlmenően viszont alkalmazkodtak más országok berendezkedéséhez.	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	2
Összpontszám	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

4. Reformáció (hosszú)

Feladatmegértés	A diák a reformáció alapvető tanításairól ír, majd kifejti a különböző irányzatok sajátosságait.	8
Tájékozódás térben és időben	A reformáció elterjedésének területei: a kálvini irányzat (Genf, francia területek), lutheri irányzat (észak-német területek). 1517 (Luther tézisei) és az azt követő időszak.	4
Szaknyelv alkalmazása	Vallás, egyház, könyvnyomtatás, katolikus, pápa, reformáció, protestáns, lutheránus (evangélikus), kálvinista (református), antitrinitárius (unitárius), bibliafordítás, eleve elrendelés (predesztináció), szentség, anyanyelvű prédikáció, szekularizáció (egyházi vagyon elkobzása), két szín alatti áldozás, presbiter, puritán.	6
Források alkalmazása	Rögzíti az idézetek fő gondolatait (a pápai hatalom elvetése, a Szentírás elsődlegessége, eleve elrendelés). Értelmezi a búcsúcédulák problémáját, és ezek alapján megállapítja, hogy a reformáció a középkori egyház elveivel szemben fogalmazta meg alaptanításait.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Felismeri, hogy a reformáció a kereszténységen belül az első komoly reformfolyamat, ami a „reneszánsz pápák” elvilágiasodása miatt indul ki elsősorban (simónia, cölibátus megszegése, stb.). A reformáció közvetlen kiváltó oka a X. Leó pápa által árusított búcsúcédulák, melyek megvételével bűnbocsánatot nyertek a hívők, a pápa ezzel pedig új jövedelemhez jutott. A luteránus irányzat épp ezért vonja kétségbe a pápa vallási szerepét és előtérbe helyezi a hitet. Jellemzői: a két szentség elismerése, két szín alatti áldozás, anyanyelvű prédikáció. Kiemelkedő fontosságú a bibliafordítások miatt. A kálvinista irányzat szerint egyedül Isten bíraskodhat afelett, hogy az ember kárhozatra vagy üdvösségre van-e ítélve (predesztináció), egyéb tanai: egyszerű (puritán) egyház, hierarchia ellenes, az egyházközösség szervezetét a presbiterek (rangidősök) irányítják, szekularizáció. A diák rögzíti, hogy a protestáns irányzatok feltétele a Bibliában és a vallási kérdésekben való tájékozottság, és felismeri, hogy ehhez elengedhetetlen az anyanyelvű iskoláztatás. Megemlíti, hogy ezeken kívül létezett még több irányzata is a protestánsizmusnak: az anabaptisták („újrakeresztelkedők”, vagyonközösség, legszélsőségesebb irányzat, államhatalom megszüntetését követelik) és az antitrinitáriusok („szentháromság tagadók”, Szervét Mihály vezetésével).	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	8
Összpontszám	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

5. Nagy Lajos törvényei (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák bemutatja a XIV. század közepének magyar társadalmi átalakulását utalva a gazdasági változásokra.	4
Tájékozódás térben és időben	Tárgyalja a XIV. századi Magyar Királyságot, rögzíti a törvény bevezetésének időpontját (1351) és felidézi az előzményeket (1222-es Aranybulla)	4
Szaknyelv alkalmazása	Nemes, báró, ősiség, kilenced, tized, robot, jobbágyság, familiaritás, Aranybulla.	4
Források használata	A diák beépíti a forrásban található információt a válaszaiba és abból következtetéseket von le. Hangsúlyozza az ősiség, a kilenced és az egy és ugyanazon nemesség elvének szerepét a társadalmi átalakulásban. Megállapítja, hogy ezek a rendi fejlődéssel függenek össze. Rögzíti a jogilag egységesülő jobbágyság terheit, illetve a feudális gazdálkodási viszonyok fejlődését és az árutermelés kialakulását.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	A diák feltárja a társadalmi, gazdasági változások jellemzőit, mozgatórugóit. A jogilag egységesülő jobbágyság bizonyítéka a szabad költözködés elvének törvénybe foglalása, a kilencedről szóló törvényével pedig a földesúri terhek országosan válnak egységessé. Felismeri, hogy kialakul a jogilag egységes nemesség (területtől függetlenül adómentes a nemesség, ősiség). Utal a gazdasági élet változásaira az Árpád-korhoz viszonyítva (az árutermelés előrehaladását bizonyítja: kilenced, megjelenik a pénzadó, kapuadó), és megállapítja, hogy a XIV. századra a Magyar Királyság felzárkózott Európa fejlettebb régióihoz.	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A tartalom logikusan kifejtett, nem vét súlyos helyesírási hibát.	2
Összpontszám	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

6. Erdély aranykora (hosszú)

Feladatmegértés	A diák alapvetően Bethlen Gábor külpolitikáját valamint a török- és Habsburg-politika háttérét mutatja be, illetve kitér a fontosabb belpolitikai intézkedésekre.	8
Tájékozódás térben és időben	A diák elhelyezi a történelmi eseményeket térben és időben. Rögzíti, hogy az Erdélyi Fejedelemségben járunk, mely a három részre szakadt Magyarország része, illetve Bethlen Gábor uralkodásának (1613-1629, vagy XVII. század) idején történnek az események.	4
Szaknyelv alkalmazása	A diák helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó fogalmakat: abszolutizmus, merkantilizmus, állam, török-bérenc, állami monopólium, harmincéves háború, protestantizmus, ellenreformáció, stb.	6
Források alkalmazása	A források alapján leírja, hogy Bethlen Gábor nagy hangsúlyt fektetett a hadsereg felállítására és korszerűsítésére, saját maga felügyelte az előkészületeket. Rögzíti, hogy abszolutisztikus módszerekkel és merkantilista gazdaságpolitikával uralkodott, és valamelyest tudatosan készült egy esetleges háborúra a Habsburgokkal, ehhez pedig stabil belpolitikára és szilárd gazdaságra törekedett. Megemlíti, hogy Bocskai István végrendeletének megfelelően az Erdélyi Fejedelemség felvirágoztatása volt a legfőbb célja, hogy Bethlen Gábor egy erős állammal maga mögött lépessen fel Magyarország egységéért.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	A diák feltárja Bethlen Gábor külpolitikáját, és annak sikereit a fontosabb belpolitikai intézkedésekkel támasztja alá. Leírja, hogy Bethlen Gábor egy romlásba dőlt országot örökölt meg, és azonnal hozzálátott a rend és békesség helyreállításához. Rögzíti, hogy az erdélyi rendek gyengék voltak, és megállapítja, hogy ez megkönnyítette az erős fejedelmi hatalom kiépítését (abszolutizmus). Említi Bethlen Gábor egyesítési törekvéseit, illetve megmagyarázza a „török bérenc” fogalmat, illetve, hogy ügyes diplomáciával a török szultántól való függést névlegessé tudta tenni. Bemutatja, hogy Bethlen Gábor stabilizálta a gazdaságot az intézkedéseivel, és a merkantilista gazdaságpolitikájával (állami monopóliumok kialakítása, kereskedelem fellendítése, bányászok és kézművesek behívása, ipar támogatása stb.), valamint korszerűsítette a hadsereget, és megemlítheti a kultúrában elért eredményeit is. Megállapítja, hogy Bethlen Gábor uralkodása tekinthető Erdély aranykorának, és ezt tényekkel is alátámasztja. Rögzíti, hogy Bethlen Gábor részt vett a harmincéves háborúban, és részletesen ír a sikereiről (megnyíltak előtte a protestáns várak, királlyá választották a magyar rendek). Illetve említést tesz arról, hogy szövetségesei veresége miatt békére kényszerült, részletesen ír az 1621-es nikolsburgi békéről. Írja, hogy a „kétfrontos politikai harcok” miatt nem tudta elérni céljait. Kitekinthet Bethlen Gábor halála után, és megemlítheti a linzi békét és I. Rákóczi György sikereit.	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

7. Török kiűzése (rövid)

Feladatmegértés	Alapvetően a török kiűzésének bemutatásáról ír, ennek elősegítő tényezőit és nemzetközi összefüggéseit tárja fel.	4
Tájékozódás térben és időben	Fontosabb földrajzi tényezőket megemlíti (pl.: Bécs, Buda, Karlóca), tisztában van azzal, hogy az eseménysorozat a XVII. sz. végén következett be. A lényeges dátumokat beilleszti esszéjébe (pl.: 1686,1699).	4
Szaknyelv alkalmazása	Helyesen használja a következő kifejezéseket: háború, béke, szövetség, szerződés, ostrom, hódoltság, kuruc, ellenállási záradék, szabad királyválasztás, népsűrűség.	4
Források alkalmazása	A főbb katonai eseményeket és lépéseket felvázolja. Észreveszi, hogy a kiűzés nem jöhetett volna létre nemzetközi összefogás nélkül. Utal Thököly és a magyarok részvételére. Feltárja a háború elhúzódásának okait, illetve bemutatja a magyarok áldozathozatalát a győzelem reményében.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Bemutatja a török kiűzésének főbb lépéseit, hogy a Török Birodalom hanyatlása kulcsfontosságú szempont, melyet Zrínyi Miklós is felismert, és megállapítja, hogy a háború elviselhetetlen terheket rótt a lakosságra. Leírja, hogy a török kiűzésében jórészt császári alakulatok és szövetségesei vettek részt, és megállapítja, hogy Thököly kuruc katonái török szövetségben harcoltak. A nemzetközi összefogás kulcsszereplője a pápa volt. Megemlíti, hogy a Habsburgok saját hódításuknak tekintették a visszafoglalt területeket, és megállapítja, hogy a magyar rendeket lemondatták a szabad királyválasztás jogáról és az Aranybulla ellenállási záradékáról (forrás). Ezzel a későbbi Habsburg-ellenes megmozdulások alapjait fektetik le. Vázolja, hogy a török uralom, majd az állandósuló harcok súlyos demográfiai következménnyel jártak, és megállapítja, hogy a pusztulás mértéke területenként eltérő volt.	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	2
Összpontszám	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

8. Habsburgok a XVIII. században (hosszú)

Feladatmegértés	A diák Mária Terézia és II. József gazdasági jellegű rendeleteiről, valamint ezek következményeiről ír.	8
Tájékozódás térben és időben	Térben és időben megfelelően helyezi el: XVIII. századi Habsburg Birodalom, Magyar Királyság.	4
Szaknyelv alkalmazása	Urbárium, kettős vámrendelet, jobbágyrendelet, „kalapos király”, vámhatár, munkamegosztás.	6
Források alkalmazása	A diák a források alapján felismeri az egyes rendeleteket, majd bemutatja azok gazdasági hatását. Elemzi a térképet és kifejti a vámrendelet hatását a Birodalom különböző területein.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Megemlíti, hogy Mária Terézia és fia, II. József uralkodása a felvilágosult abszolutizmus korszakát jelenti, és ennek jegyeit hordozza (a polgári jellegű reformokat bevezető bürokratikus kormányzati rendszer, amely sokat merít a felvilágosodásból). Mindkét uralkodó a rendek nélkül, vagyis rendeletekkel kormányoz.</p> <p>Leírja, hogy Mária Terézia a Pragmatica Sanctio nyomán került a trónra és eleinte hadsereggel kellett megvédenie trónját.</p> <p>1754-ben bevezetett egy merkantilista vámrendeletet, amely a Birodalom két része közötti munkamegosztást segítette elő: az örökös tartományok iparcikkeit, míg Magyarország mezőgazdasági termékekkel jelent meg a piacon. Magyarország szempontjából előnytelen volt ez a vámhatár, mert az ipar fejlődését visszavetette.</p> <p>1767. úrbéri pátens, amely maximalizálta a jobbágyi kötelezettségeket (pl: heti 1x ígás, vagy 2x gyalogos robot), valamint számba vette a birtokállományt, ezen kívül szabályozta a jobbágytelek nagyságát és részeit. Az Urbárium nyomán megszilárdult a telekrendszer, valamint enyhült a jobbágy-földesúr viszony.</p> <p>Az 1785-ös jobbágyrendelet révén megszűnt az örökös jobbágyság, de nem történt jobbágyfelszabadítás. A rendelet engedélyezte a jobbágyok számára a szabad költözést, házasodást, munkavállalást, független bírósághoz való fordulást.</p>	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A tanuló fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

9. Reformkori kultúra (rövid)

Feladatmegértés	A diák bemutatja a reformkorban kialakuló nemzeti ébredést, a magyar kultúra felerősödését.	4
Tájékozódás térben és időben	Helyesen elhelyezi rében és időben: Magyar Királyság, Buda, Habsburg Birodalom. Magyar nyelv hivatalossá válása (1844), a reformkor kezdete (1825, 1830).	4
Szaknyelv alkalmazása	Reformkor, klasszicizmus, romantika, nyelvművelés, nyelvújítás, kultúra, államnyelv/hivatalos nyelv, polgárosodás, nacionalizmus, nemzet, nemzetiség.	4
Források alkalmazása	Beépíti és értelmezi a megadott forrásokat: Utal a képre: kiemeli a zene, a tánc és a magyar viselet fontosságát, különbségét a Birodalmon belül. Ír a magyar nyelv hivatalossá válásáról és ennek jelentőségéről Kossuth Lajos körlevele alapján. A Kölcsey Ferenc idézet alapján megemlíti a nemzeti ébredést és a múlt fontosságát.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Rámutat, hogy a korban kiemelt jelentőségű gondolat a nemzeti ébredés, így az összes művészet ezt képviseli, támogatja. Kiemeli, hogy a nyelvkérdés a reformkor nemzeti-liberális politikai törekvéseinek egyik döntő eleme, s megállapítja, hogy a kérdésben eltérő álláspontokat fogalmaztak meg (pl. Kölcsey, Széchenyi). Rögzíti, hogy az 1844:II. törvény a magyar nemzeti törekvések megvalósulásának része, utal a soknemzetiségű ország és a meghatározott (magyar) államnyelv ellentmondására. Leírja, hogy a magyar nyelv a reformkorban modern köznyelvvé vált, s megállapítja, hogy ebben döntő szerepe volt a nyelvújításnak és a kulturális fejlődésnek (MTA, színházi élet). Ír az irodalom jelentőségéről és fejlődéséről is (Kölcsey Ferenc, Himnusz, Petőfi Sándor) Utal az építészet fellendülésére (Hild József, Pollák Mihály, Nemzeti Múzeum) Rámutat a zene fontosságára (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Bánk bán).	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	2
Összpontszám	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

10. Az 1840-es évek pártjai (hosszú)

Feladatmegértés	A diák alapvetően a reformkor politikai erőit és törekvéseit mutatja be, a témától nem tér el.	8
Tájékozódás térben és időben	Elhelyezi a témát térben és időben: Pozsony, Bécs, Habsburg Birodalom stb. Országgyűlések: 1832-36, 1843-44, 1847-48.	4
Szaknyelv alkalmazása	Országgyűlés, reformkor, konzervatív, liberális, centralista, örökváltság, jobbágykérdés, államnyelv, felirati javaslat, alsótábla, felsőtábla	6
Források használata	Beépíti válaszába és értelmezi a megadott forrásokat. Felismeri a megadott irányzatokat (liberális, konzervatív, centralista) és beépíti válaszába. Az Ellenzéki Nyilatkozat alapján kitér a követelésekre és a közelgő forradalom és szabadságharc legfontosabb kérdéseire.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	Bemutatja a szabadságharc előtti 30-as, 40-es években jelenlévő politikai erőket, a liberálisokat, centralistákat és konzervatívokat és elsődleges törekvéseiket. Kitér a karakteres politikai alakokra a jelenlévő „pártokból”. Elemzi az eltérő politikai csoportok fő programpontjait, kiemeli, hogy eltérő módon, de mindannyian a haza fejlődésén, előrejutásán munkálkodtak. Rögzíti, hogy a centralisták az elavult vármegyerendszer helyett az alkotmányos, központosított bürokráciát preferálták, a Konzervatív Párt tagjai mérsékelten reform készek, de teljes mértékben Udvarhűek, az Ellenzéki Párt célja pedig a népképviselő, a közteherviselés, a kötelező örökváltság és az ősiség eltörlése. Írja, hogy az 1832-36-os reformországgyűlés az új politikai erők megjelenését hozza; említi a konzervatív választ (az országgyűlési ifjak perbefogása). Bemutatja az 1843-44-es országgyűlést és fő kérdését, a magyar nyelv államnyelvvé válását, emellett a folyamat jelentőségét, a magyar nemzeti ébredésre gyakorolt hatását. Említi az 1847-48-as országgyűlést, bemutatja Kossuth felirati javaslatának főbb pontjait és a legfőbb politikai törekvéseket (jobbágykérdés, örökváltság, közteherviselés) majd ezeket párosítja a politikai erőkhöz.	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	8
Összpontszám	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		